vergadering **C322**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie

van 21 juni 2022

Vlaams Parlement

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over emissiefactoren
– 3242 (2021-2022) 3

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voornemen van 3M om de PFAS-productie in Zwijndrecht opnieuw op te starten
– 3309 (2021-2022)
VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opheffing van de schorsing van de PFAS-productie door 3M in Zwijndrecht
– 3404 (2021-2022) 7

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verenigbaarheid van de geplande Vlaamse nationale parken en landschapsparken met de familiale landbouw in en rond die parkgebieden
– 3361 (2021-2022) 13

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de PFOS-vervuiling op Linkeroever en de timing van de Oosterweelwerken in Antwerpen
– 3388 (2021-2022) 15

VRAAG OM UITLEG van Tinne Rombouts aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over emissiefactoren
– 3242 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, recent verspreidde het Departement Omgeving een nieuwsbrief over de uitgevoerde actualisaties bij het Richtlijnenboek Landbouwdieren. Concreet gaat het over de lijst van emissiefactoren die als bijlage gaan bij het richtlijnenboek, meer bepaald de emissiefactoren ammoniak voor runderen. Aan het Instituut voor Landbouw-, Visserij- en Voedingsonderzoek (ILVO) werd immers de opdracht gegeven om een wetenschappelijke studie uit te voeren naar de emissiefactoren die waren opgenomen in het richtlijnenboek. Dit rapport werd opgeleverd in 2018, maar de aanpassingen werden niet onmiddellijk doorgevoerd wegens compatibiliteitsproblemen, zo stelt de nieuwsbrief. De nieuwe waarden werden echter wel gebruikt in EMAV 2.1 (Emissiemodel Ammoniak Vlaanderen), waardoor ze wel reeds zijn meegenomen in het voorliggende plan-milieueffectrapport Programmatische Aanpak Stikstof (plan-MER PAS), dat nu in openbaar onderzoek is, zo lezen we in de brief.

Verder vermeldt de nieuwsbrief dat de impactscore zal worden geactualiseerd, en dit vanaf 2 juni 2022. Vergunningsaanvragen ingediend na 6 juni moeten rekening houden met die nieuwe emissiefactoren.

Minister, gezien het lopende proces had ik daarbij een aantal vragen. Welke waarden, nominatief weergegeven, in de impactscoretool zijn onderhevig aan wijzigingen in de tijd? We hebben in de gedachtewisseling namelijk gehoord dat er nog een aantal factoren zijn, maar we hebben geen volledig overzicht. Vandaar dus de heel specifieke vraag naar de nominatieve opsomming van die waarden. Wat is de te volgen procedure om deze waarden, ook specifiek voor de emissiefactoren in de impactscoretool, te wijzigen?

Waarom gebeurt de aanpassing van de emissiefactoren tijdens het openbaar onderzoek, dat nu loopt? Welke impact heeft het feit dat dit nu wordt gewijzigd op het openbaar onderzoek?

Op basis van welke emissiefactoren werd het G8-scenario doorgerekend? Komen die uit de bijlage bij het MER Richtlijnenboek Landbouwdieren uit de versie van 1 februari 2021, uit de versie van 1 juni 2022 of uit een nog andere versie, en welke dan? Zijn die emissiefactoren exact dezelfde als die van de bijlage bij het MER-richtlijnenboek, of werden ze herberekend? Zo ja, waarom en in welke zin?

Welke emissiefactoren zijn in rekening gebracht om de referentietoestand in 2015, die de basis vormt voor de scenarioberekeningen opgenomen in het plan-MER, te berekenen?

Hoe werden de impactscores voor de piekbelasters berekend, waardoor zij op de lijst van piekbelasters zijn terechtgekomen? Komen de gegevens hiervoor uit EMAV 2.1? Welke emissiefactoren werden gebruikt om de piekbelasters te bepalen? Komen die uit de bijlage bij het MER Richtlijnenboek Landbouwdieren uit de versie van 1 februari 2021, uit de versie van 1 juni 2022 of uit nog een andere versie, en welke dan? Zijn die emissiefactoren exact dezelfde als die van de bijlage bij het MER-richtlijnenboek of werden ze herberekend? Zo ja, waarom en in welke zin?

Worden in de emissiedata van de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) steeds dezelfde emissiefactoren gebruikt voor de hele tijdreeks? Zo neen, wat zijn dan de verschillen en waarom?

Welke gevolgen op korte en lange termijn heeft dit voor bedrijven waarop deze specifieke emissiefactoren betrekking hebben?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u voor de vraag. Toeval of niet, maar er is door Boerenbond een gelijkaardig bezwaar ingediend tijdens het openbaar onderzoek. We zullen die bezwaren natuurlijk ook allemaal een voor een weerleggen, maar dat neemt niet weg dat ik in de commissie al een begin van antwoord kan geven.

De impactscoretool is een van de rekentools die de Vlaamse overheid ter beschikking stelt van initiatiefnemers om de stikstofdepositie en -impact van hun project te berekenen. De impactscoretool maakt gebruik van een veelheid aan basiskaarten en modelparameters. De te volgen procedure voor een wijziging of actualisatie van de modelopbouw, brongegevens of getalwaarden verschilt per bron en de entiteit die verantwoordelijk is voor de ontwikkeling en het beheer.

In het kader van zijn referentietaken voor het beleidsdomein Omgeving voert ILVO elke vier à vijf jaar een wetenschappelijke studie uit waarbij wordt nagegaan of de emissiefactoren voor ammoniak, geur en fijnstof zoals opgenomen in de bijlage van het MER Richtlijnenboek Landbouwdieren nog in overeenstemming zijn met de recente evoluties in wetenschappelijke kennis en inzichten. De jongste actualisatie vond plaats in 2018. De aanpassingen inzake emissiefactoren voor geur werden reeds in januari 2019 doorgevoerd in de bijlage van het MER Richtlijnenboek Landbouwdieren. De aanpassingen inzake ammoniak werden toen niet onmiddellijk doorgevoerd, niet in het MER-richtlijnenboek en ook niet in de impactscoretool. Dat is toen politiek zo beslist. De geactualiseerde ammoniakemissiefactoren voor runderen uit 2018 werden wel meteen opgenomen bij de grondige herziening van het EMAV-model, dat onder andere wordt gebruikt voor de opmaak van de jaarlijkse Emissie-inventaris Lucht en bij de Vlaamse rapporteringen in het kader van Europees en internationaal luchtbeleid. Een aanpassing van de bijlage bij het MER-richtlijnenboek was bijgevolg meer dan noodzakelijk. De recente aanpassing van de emissiefactoren ammoniak voor runderen staat bijgevolg ook los van het openbaar onderzoek voor het plan-MER voor PAS. In het plan-MER wordt gebruikgemaakt van EMAV 2.1, waarin rekening werd gehouden met deze meest recente emissiefactoren.

Het G8-scenario is opgezet als een geheel van emissiereducties ten opzichte van de referentietoestand 2015. De toestand 2030-G8 werd niet berekend op basis van een geraamd aantal dieren of dierplaatsen in 2030, en maakt dan ook geen gebruik van emissiefactoren. Voor de berekening van de referentietoestand 2015 in EMAV 2.1 werden de nieuwe waarden voor runderen reeds toegepast.

De piekbelasters werden geïdentificeerd op basis van de referentietoestand 2015. Dat is met EMAV 2.1. EMAV wordt op regelmatige basis geactualiseerd. Dat gebeurt via een doorlopende opdracht binnen de ILVO-referentietaken en/of via een actualisatiestudie in opdracht van de VMM. Alle rekenfactoren in het EMAV-model zijn steeds gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke informatie. Zo werden ook de emissiefactoren voor runderen, op basis van de wetenschappelijke studie uitgevoerd door ILVO, in het model opgenomen. Of die emissiefactoren over de hele tijdreeks of slechts vanaf een bepaald jaar worden overgenomen, wordt onder andere beslist op basis van de wetenschappelijke achtergrond van die factoren. Daarvoor wordt steeds gekeken naar de geldende Vlaamse landbouwsituatie in de desbetreffende jaren.

Zo kan het gebeuren dat een actualisatie van een emissiefactor pas gebeurt vanaf een bepaald jaar omdat die niet van toepassing is op de voorliggende jaren. Dat is bijvoorbeeld voor de voormelde emissiefactoren voor runderen het geval. Of en hoe dat gebeurt, daarover wordt onder andere beslist binnen de stuurgroep van

de EMAV-actualisatiestudies, met de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), de VMM en het Departement Omgeving, al of niet na het inwinnen van advies bij het wetenschappelijk team. In de emissietijdreeksen die de VMM jaarlijks opmaakt in het kader van de Emissie-inventaris Lucht, worden de ammoniakemissies van de landbouwsector vanaf het emissiejaar 2016 berekend met EMAV 2.1. In het kader van het stikstofbeleid en de ontwerp-PAS werden ook de emissiejaren 2014 en 2015 doorgerekend met EMAV 2.1.

De aanpassing van de ammoniakemissiefactoren voor runderen betekent voor drie van de zeven rundveecategorieën een verhoging van de emissiefactor. Voor de overige vier categorieën betreft het een daling van de emissiefactor. Het is bijgevolg afhankelijk van het type rundveebedrijf en van de onderlinge verdeling van de aanwezige runderen over de verschillende categorieën wat de aanpassing van de emissiefactoren concreet betekent. Het kan een globale stijging, een status quo dan wel een daling van de emissie betekenen. Bijgevolg is het globaal niet in te schatten wat de gevolgen op termijn zijn voor de vergunningverlening aan die bedrijven. Daarnaast is belangrijk om aan te geven dat bij een vergunnings-aanvraag de nieuwe ammoniakemissiefactoren in rekening worden gebracht zowel voor het begroten van de vergunde toestand als voor het begroten van de aan-gevraagde toestand. De aanpassing geeft onder meer gevolg aan een vraag binnen de sector om steeds te werken met de meest recente wetenschappelijke gegevens.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik wil beginnen met datgene waarmee u startte, dat dit een element zou zijn in het bezwaarschrift van Boerenbond. Dan denk ik dat ik Boerenbond enkel maar een pluim kan geven voor het feit dat zij opmerkingen of bezorgdheden van hun landbouwers ook daadwerkelijk hebben gehoord. Ik heb die vraag althans van landbouwers zelf gekregen, die moesten vaststellen dat ze bij het opnieuw berekenen van hun impactscore plotsklaps met een nieuwe emissiefactor werden geconfronteerd. Die landbouwers waren daar niet van op de hoogte gebracht. Ze zitten in een procedure, doen een berekening en komen daar 'stommelings' op uit. Van de ene dag op de andere kregen ze een ander resultaat van hun impactscore, en u weet zeer goed dat die toch wel een effect heeft op landbouwers, op gezinnen en op de mogelijkheden die ze hebben in een procedure. Persoonlijk betreur ik dat. Ik ga ervan uit dat, als de overheid iets wijzigt in een procedure, het haar plicht is om dat zelf ook breed bekend te maken. Ik heb vervolgens inderdaad wel te zien gekregen dat er een nieuwsbrief naar de MER-verantwoordelijken is gestuurd. Daarin werd de uitleg gegeven dat in het verleden inderdaad een aantal elementen niet werden doorgerekend wegens compatibiliteitsproblemen. Het is mij nog altijd niet duidelijk wat dat precies inhoudt.

Minister, mijn vraag was dus ook wat eigenlijk de te volgen procedure is, waardoor die factoren nu dan wel worden aangepast. Ik vind dat wel iets raars, want het openbaar onderzoek is bezig. We zitten midden in een procedure. Alles moet transparant worden meegedeeld. Iedereen kan opmerkingen of bezwaren indienen ten aanzien van een lopende procedure, en toch werd dan vastgesteld dat er eigenlijk in de loop van de procedure een emissiefactor in een tool werd aangepast.

Minister, ik zal uw antwoord zeker nog eens volledig en grondig nalezen, want ik besef zeer goed dat dit een heel technische vraag is. Ik heb een bijkomende vraag wat de procedure betreft. U sprak ook over een wetenschappelijk team waarbij advies werd ingewonnen. Kunt u mij meer inzage geven in wat dat team precies is? Is dat een officieel samengesteld team? Wie behoort daartoe?

Wat de impactscoretool betreft, welke andere waarden zijn er nog onderhevig aan veranderingen? Tenzij ik u niet goed heb gehoord, en dan mag u mij dat ook

zeggen, heb ik geen overzicht gekregen van alle waarden in de impactscore die onderhevig zijn aan eventuele wijzigingen in de tijd. Waarom stel ik u die vraag? Ik heb er al eens naar verwezen. Je hebt de bedrijfsvoering op zich. Daar wordt een impactscore van berekend, maar het kan eigenlijk zo zijn dat een bedrijf niets heeft veranderd, maar op een bepaald moment toch een andere beoordeling of score zou krijgen. Het lijkt mij gewoon belangrijk dat wij daar een transparant zicht op hebben: over welke parameters gaat het daadwerkelijk? Kunt u een volledig overzicht geven? Hoe worden die dan aangepast? Dat is dan die procedure. Dat kan ik echter nadien ook nakijken. Ik zou in eerste instantie al willen weten welke elementen onderhevig zijn aan wijzigingen in de tijd.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Rombouts, ik begrijp dat u bepaalde belangenorganisaties napraat die het stikstofakkoord helemaal willen onderuithalen, maar alle technische bezwaren die zijn gemaakt tijdens het openbaar onderzoek, zullen ook worden beantwoord. Ook op dit zal er dus een antwoord komen bij de opmaak van de definitieve PAS. Bovendien wordt in het Richtlijnenboek Landbouwdieren duidelijk aangegeven dat dit enkel van toepassing is op projecten en niet kan dienen voor de opmaak van een plan-MER. Zoals bekend werd door de PAS een plan-MER opgemaakt, zodat ik niet inzie waarom de emissiefactoren van het Richtlijnenboek Landbouwdieren zouden moeten zijn gevolgd. In de loop van de procedure is helemaal niets gewijzigd aan de PAS of het plan-MER. Wij wachten nog altijd op de goedkeuring in het parlement voor de juridische grondslag voor de oprichting van het wetenschappelijk comité. Alles is klaar, denk ik, voor de procedure om het nieuwe wetenschappelijk team aan te stellen. Ik moet opvragen wie er vandaag in dat team zit, maar dat zal zeker niet Boerenbond of zo zijn, denk ik.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Minister, op welke manier u met het parlement of met parlementsleden omgaat, dat staat u natuurlijk vrij, maar sta mij toe te stellen dat de manier waarop u met mensen omgaat, en zeker ook met dit parlement of met parlementsleden, mij eigenlijk niet aanstaat. Voorzitter, ik hoop dat u daar akte van hebt genomen. Ik vind het ongelooflijk dat u over een parlementslid dat hier gewoon op een correct manier een vraag komt stellen, beoordelingen maakt zoals het napraten van Boerenbond of van de ene of de andere. U kunt daar ten stelligste van overtuigd zijn, maar u helpt daar niemand of niets verder mee, buiten te denken dat u zelf zo superieur bent. Ik vind dat beschamend. U moest zich schamen, echt waar. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

U zet geen puntjes op de i. U moest zich schamen over de wijze waarop u hier het debat voert. Ik heb louter en alleen een heel duidelijke, terechte vraag gesteld. Rol maar met uw ogen. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Het is bijzonder spijtig dat u uw furie niet onder controle kunt houden. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Ik roep helemaal niet. Voorzitter, u hebt daar kennis van kunnen nemen. Ik kan dat alleen maar betreuren. Ik hoop en ik reken erop dat ministers van deze Vlaamse Regering ten minste respect hebben voor hun parlement. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Wat het antwoord betreft, ik heb begrepen dat ik over dat wetenschappelijk team nog verder een antwoord zal mogen ontvangen. Wat verder het belang van deze vraag betreft, ben ik inderdaad bezorgd over het goed uitvoeren van het openbaar onderzoek. Ik ben daar bezorgd over omdat we alleen op basis van een correct en goed uitgevoerd openbaar onderzoek tot een goed en juridisch robuust kader kunnen komen. *(Opmerkingen van minister Zuhal Demir)*

Ik moet vaststellen, of ik leid af, dat er in het plan-MER wordt verwezen naar versies van 2015 en dat er nu nieuwe emissiefactoren zijn. U geeft aan dat dat niet zo is. Ik hoop dat en reken daarop. U hebt dat net ook geantwoord. Als het omgekeerde echter het geval is, dan zou dat willen zeggen dat de inspanningen die moeten worden geleverd, theoretisch worden opgekrikt. Ik ga ervan uit dat dat noch uw bedoeling is, noch die van iemand anders hier in dit parlement, maar het is belangrijk dat we daar duidelijkheid en transparantie over hebben. Zoals gezegd, ik zal uw antwoord dus nog eens zeer graag en diepgaand nalezen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannes Anaf aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het voornemen van 3M om de PFAS-productie in Zwijndrecht opnieuw op te starten
– 3309 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de opheffing van de schorsing van de PFAS-productie door 3M in Zwijndrecht
– 3404 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik schets kort de geschiedenis, die we allemaal kennen. In oktober 2021 besliste de Omgevingsinspectie dat 3M in Zwijndrecht alle productieprocessen waarbij PFAS-stoffen worden uitgestoten, moest stopzetten. Ongeveer een derde van de activiteiten van 3M in Zwijndrecht werden stilgelegd. Die veiligheidsmaatregel werd opgelegd omdat 3M onvoldoende informatie verschafte over zijn PFAS-productie en het gevaar voor extra vervuiling in het milieu. We hebben dat in de PFOS-commissie uitentreuren vastgesteld, net als de administratie en de minister. De betrokken productieprocessen tijdelijk stilleggen was volgens de Omgevingsinspectie ook de enige manier om zeker te zijn dat de blootstellingsrisico's voor de omwonenden niet verder toenemen. De beslissing kwam er namelijk ook nadat uit een bloedonderzoek bleek dat honderden omwonenden van de fabriek te veel PFOS in hun bloed hebben. 3M tekende beroep tegen de beslissing aan bij de Raad van State, maar dat werd begin november afgewezen.

Vorige week verscheen er een interview met het internationale persagentschap Bloomberg waar Rebecca Teeters, vicepresident van 3M, verklaarde dat 3M de PFAS-productie op de site in Zwijndrecht deze zomer nog wil hervatten. Teeters ontkende nogmaals dat het bedrijf belangrijke informatie over zijn activiteiten zou achterhouden voor de Vlaamse overheid. Tot daar is er niets nieuws onder de zon. We vielen niet van onze stoel door zo'n statement. Ik diende op dat moment mijn vragen in. De journaliste van Bloomberg, met wie ik een paar maanden geleden tijdens de PFOS-commissie al een interview had voor meer achtergrondinformatie, nam daarna contact met me op. De journaliste vroeg me of het klopte dat de hele productie opnieuw opgestart is zoals 3M heeft verklaard.

Ik moet zeggen dat ik daar enorm van schrok. Hoe is het mogelijk dat we gewoon terug naar de normale situatie zouden gaan? Ik heb ondertussen begrepen dat dat nog niet het geval is. Er is weliswaar toestemming om de procedure te starten om een deel van de productie terug op te starten, maar het betreft vooral een statement van 3M richting de aandeelhouders. Het is heel opvallend dat de consternatie in Vlaanderen over PFOS en 3M haar blijkbaar heel weinig kan schelen, maar wanneer er een artikel in een internationaal persagentschap verschijnt, moet

er binnen twee uur worden gereageerd met een statement voor de aandeelhouders. Dat is tekenend voor de houding van 3M in dit dossier.

Ik heb een aantal evidente vragen. Kunt u de beslissing over de heropstart van 3M toelichten? Over welke processen gaat het dan juist? Is er voldoende aangetoond dat er geen nieuwe impact op de omgeving is? Wat is de status van de andere processen? Is er daarvan vastgesteld dat ze nog altijd een negatieve impact hebben of is er niet gevraagd om die te heropstarten?

Hoe ziet u de heropstart van het PFAS-gerelateerde productieproces? Is dat volgens u realistisch? Binnen welke termijn moet dat gebeuren en welke procedure moet er daarvoor worden gevolgd?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Begin maart vroeg ik u naar een stand van zaken van de lopende procedures ten aanzien van 3M. U antwoordde dat meer dan honderd productieprocessen met PFAS-emissies voorlopig niet meer opgestart mogen worden in kader van de veiligheidsmaatregel opgelegd door uw administratie.

Vorige week bracht het Amerikaanse persagentschap Bloomberg het nieuws dat 3M de toestemming kreeg om de procedure te beginnen voor een heropstart van de productie in Zwijndrecht. In de pers bevestigde u dat. Enkele dagen later kregen we het ontheffingsbesluit te zien. Minister, dat roept veel vragen op. De reactie van 3M naar een business as usal stelt mij niet gerust. Ook het ontheffingsbesluit roept veel vragen op.

Er was bovendien op 1 juni een infovergadering voor de bewoners en daar is met geen woord gerept over de op komst zijnde ontheffing. Dat maakt de buurtbewoners en actiegroepen ongerust. Het vertrouwen richting 3M en de overheid is al precair, maar als er op een infovergadering geen woord wordt gerept over de op komst zijnde ontheffing, dan lijkt dat een moeilijke zaak te zijn. Ik heb daarover een aantal vragen.

In maart sprak u nog van de schorsing van meer dan honderd productieprocessen met PFAS-emissies. Hoeveel zijn er vandaag als 'veilig' verklaard? Welke PFAS-stoffen zullen worden heropgestart in welke toepassingen? Hoe zal worden voorkomen dat die stoffen terug te vinden zijn in luchtmetingen, in gesaneerde tuinen of in het bloed van de omwonenden?

Welke meetmethodes zijn er transparant en permanent beschikbaar voor de schouwemissies aan de schouw zelf? Is de tijdelijke RO-installatie (Reverse Osmosis) performant genoeg? Kan dat aangetoond worden?

Sinds 2018 realiseerde 3M uitbreidingen om zijn productie te verhogen. Een spooruitbreiding om meer wagons met waterstoffluoride (HF) te stallen is nog in aanvraag. Die was bevroren naar aanleiding van de PFAS-productiestop. Zullen voor de gedeeltelijke heropstart meer HF-wagons nodig zijn , waardoor het sevesorisico zal toenemen? Is dat bekeken? Welk maatregelen neemt u om de bewoners kilometers rond de fabriek te beschermen tegen een mogelijke ramp?

De buurtbewoners leven met allerhande vragen over die heropstart. Komt er een toelichting voor de omwonenden? Artikel 2 in het ontheffingsbesluit zegt dat elk proces van PFAS waarvan kan worden aangetoond dat de emissies naar de omgeving aanvaardbaar zijn, voortgezet of opnieuw opgestart kan worden. Hoe rijmt u dat met de huidige omgevingsvervuiling? Het bad zit vol, is altijd al gezegd. Wat kan er dan nog bij? Waarom worden emissies nog toegestaan van stoffen die onafbreekbaar en schadelijk zijn voor de gezondheid?

De meetresultaten zullen publiek beschikbaar moeten zijn, staat in het besluit. Op welke wijze zal dat gebeuren? Is dat via de website waar alle info over PFAS te vinden is?

Hoever staat u met de lopende procedures ten aanzien van 3M? Welke maatregelen hebt u ondertussen nog genomen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Vooreerst is er geen business as usual. Er liggen nog altijd 93 productieprocessen stil. Zoals jullie weten, is een veiligheidsmaatregel erop gericht de veiligheid voor mens en omgeving te vrijwaren, niet om een bedrijf voor altijd te sluiten.

Dat gezegd zijnde, heeft de Omgevingsinspectie op 29 oktober 2021 alle productieprocessen met PFAS-emissies moeten stilleggen tot zij informatie kreeg en kon garanderen dat die productieprocessen geen onaanvaardbaar risico voor mens en milieu meebrachten. Dat gebrek aan een onaanvaardbaar risico moet 3M bewijzen door alle emissies van ieder productieproces in kaart te brengen aan de hand van emissiemetingen die worden geverifieerd door een extern labo. Vervolgens moet een extern deskundige op basis van die resultaten een toxicologische risicobeoordeling van die emissies uitvoeren, uiteraard rekening houdend met de al aanwezige impact van PFAS in mens en milieu in de omgeving van 3M. Van iedere risicobeoordeling moet ten slotte een rapport worden opgesteld. De beoordeling van de impact van PFAS-emissies op mens en gezondheid moet met andere woorden altijd rekening houden met de specifieke verontreinigingssituatie in Zwijndrecht. Die beoordeling gebeurt trouwens ook altijd door een onafhankelijk deskundige.

Bovendien is het een gezamenlijke veiligheidsmaatregel van mijn eigen Omgevingsinspectie en de diensten van collega Crevits. Een productieproces kan derhalve alleen opnieuw worden opgestart na goedkeuring van zowel de Omgevingsinspectie als het Agentschap Zorg en Gezondheid (AZG), en zoals gezegd alleen als duidelijk blijkt dat het risico voor mens en milieu aanvaardbaar is. Dit is ook zo geformuleerd in de veiligheidsmaatregel van 29 oktober 2021. Het toezicht op deze volledige procedure gebeurt in samenwerking tussen de Omgevingsinspectie, de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) en het Agentschap Zorg en Gezondheid, en waar nodig ondersteund door de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) of externe deskundigen.

De PFAS-productieprocessen zijn vandaag slechts gedeeltelijk herstart, zoals ik heb gezegd zijn er 93 nog altijd dicht. Dat is het grote deel. Een volledige herstart lijkt voor deze zomer onhaalbaar. Op dit moment zijn er voor een aantal productieprocessen nog emissiemetingen aan de gang. De opstart van een productieproces bij wijze van test om het uitvoeren van een emissiemeting mogelijk te maken, wordt door het bedrijf 3M telkens gemeld aan de Omgevingsinspectie. Wekelijks worden de cijfers van 3M geëvalueerd met de Omgevingsinspectie, de Vlaamse Milieumaatschappij en het Agentschap Zorg en Gezondheid.

Sinds de veiligheidsmaatregel is genomen, zijn er twee sets van productieprocessen herstart. De vrijgave van het eerste productieproces gebeurde op 18 februari dit jaar. Dit betrof een zeer beperkte productie op laboschaal zonder PFAS-emissies.

Het tweede productieproces is op 9 juni vrijgegeven. Dit betreft een productieproces … Meer concreet heeft het bedrijf 3M op 7 juni de toelating gevraagd tot opheffing van de veiligheidsmaatregel van 29 oktober 2021 voor het fluorelastomeerproces. Het betreft de productie van eindproducten die op specifieke machines, iMix en Mill genaamd, worden geproduceerd. Het betreft 55 eindproducten die

nominatief in paragraaf 2 van artikel 1 van het opheffingsbesluit zijn vermeld. Deze elastomeren of rubbers vinden hun toepassing onder andere in de auto-industrie in hittebestendige dichtingen. Voorafgaand aan de goedkeuring is door een extern deskundige een risicobeoordeling opgesteld waarbij de emissie van PFAS als aanvaardbaar laag werd ingeschat.

3M heeft echter allesbehalve een blanco check gekregen. De vrijgave ervan werd uitdrukkelijk goedgekeurd onder strikte voorwaarden. Deze voorwaarden zijn onder meer de volgende: ten eerste is er een verplichte immissiemonitoring. Daarnaast wordt om de twee dagen een sample genomen om te zien of de zuiveringsmaatregelen goed werken. Eenmaal per week zal een extern labo emissies van 3M meten en deze metingen worden wekelijks ter beschikking gesteld van het Agentschap Zorg en Gezondheid, de Vlaamse Milieumaatschappij en de Omgevingsinspectie. Er is blijvend onderzoek van die welbepaalde productieprocessen op de toestand van het grondwater, en 3M moet een plan opstellen en constant evalueren om diffuse emissies van PFAS zoveel als mogelijk te voorkomen. 3M moet haar activiteiten ook blijvend revalueren in het licht van bijvoorbeeld het beschrijvend bodemonderzoek (BBO) en bloedanalyses. Daartoe moet de onafhankelijke milieudeskundige zijn rapporten blijvend evalueren.

Wat de schouwemissies betreft, moeten door het bedrijf 3M alle meetresultaten, zoals in voorwaarde 5 van het opheffingsbesluit wordt gesteld, op wekelijkse basis ter beschikking worden gesteld van de Omgevingsinspectie, de Vlaamse Milieumaatschappij en het Agentschap Zorg en Gezondheid. Dit betreft zowel de emissiemetingen aan de schouw als de immissiemetingen van depositie en fijn stof in de omgeving van de 3M-fabriek. Ook de meetmethodes zijn expliciet vermeld in de voorwaarden van het opheffingsbesluit.

Op aansturen van de omgevingsinspectie heeft 3M ook ingezet op maatregelen die emissies beperken, zoals filtratie, omgekeerde osmose en naverbranding. Dit heeft ertoe geleid dat de expertopinie toeliet te concluderen dat de PFAS-emissie aanvaardbaar is en er met andere woorden is voldaan aan de voorwaarde tot opheffing van de veiligheidsmaatregel. Let wel, deze conclusie kan steeds worden teruggedraaid als uit emissiemetingen blijkt dat de expertopinies worden tegengesproken. Ook zal bij de heropstart van volgende productieprocessen worden nagegaan of toenemende emissies er niet toe leiden dat de cumulatie van de verschillende productieprocessen tot een onaanvaardbaar risico leidt. Ook de cumulatie is dus van groot belang.

Gelet op de nodige tijd om een onderbouwd rapport op te stellen van de twee reeds goedgekeurde processen, lijkt het onwaarschijnlijk dat het bedrijf 3M die processen al deze zomer kan opstarten.

Om de goede werking van de waterzuiveringsinstallatie te monitoren, werd aan het bedrijf 3M opgelegd om minimum twee keer per week een staal van het afvalwater, zowel voor als na de verschillende zuiveringsstappen, te nemen en te laten analyseren op alle PFAS-parameters waarvan op basis van proceskennis gesteld kan worden dat ze in het afvalwater kunnen voorkomen. Dit werd opgelegd in het ministerieel besluit (MB) van 3 maart en recent ook overgenomen in het omgevingsvergunningenbesluit van de deputatie van 19 mei. Het bedrijf 3M bezorgt deze resultaten wekelijks aan de inspectie. De resultaten tonen aan dat de bijkomende zuivering momenteel goed presteert. Daarbij moet er uiteraard wel rekening mee worden gehouden dat er de afgelopen maanden alleen PFAS afkomstig van het bodemsaneringsproject in de waterzuivering is verwerkt.

Alle PFAS die bij naam zijn genoemd in de voorwaarden van de omgevingsvergunning, voldoen dus momenteel aan de lozingsnormen. Voor de PFAS die niet zijn genormeerd omdat ze niet in het ontwerp van compendium voor

de monsterneming, meting en analyse van het water, het zogenaamde WAC, zijn opgenomen, maar waarvan met een weliswaar nog niet gevalideerde meetmethode toch concentraties boven de bepalingsgrens worden vastgesteld, zal het bedrijf 3M de gebruikte meetmethode ter validering voorleggen aan VITO. Vervolgens zal een risicobeoordeling worden uitgevoerd om te bepalen of de lozing van deze PFAS kan worden vermeden door per productieproces te bekijken of bijkomende zuiveringsmaatregelen mogelijk zijn en/of een onderbouwde lozingsnorm aan te vragen.

Algemene informatie voor de bevolking over de heropstart van de productie zal worden gedeeld via de PFAS-website. Daarnaast kan het opheffingsbesluit ook worden opgevraagd bij de Omgevingsinspectie in het kader van openbaar onderzoek. Ik wens nogmaals te benadrukken dat de heropstart van de productie bij 3M een zeer beperkt deel betreft. 93 productieprocessen liggen vandaag nog altijd stil. Bij het inschatten van de risico's in het veiligheidsrapport is uitgegaan van een aantal specifieke aannames en veronderstellingen. De noodplanning waarnaar in de vraagstelling wordt verwezen, is een federale bevoegdheid. Dat moet dus worden gevraagd bij Binnenlandse Zaken. Voor het overige kan ik melden dat 3M op 1 juli 2022 de eerste fase van het bodemsaneringsproject zal indienen voor de zone die het dichtst bij de fabriek ligt. 3M had hiertoe al 150 miljoen euro beloofd, maar, zoals ik eerder zei, als we verder gaan dan die eerste fase, dan zal het een veelvoud van die 150 miljoen euro moeten zijn. Hiertoe zijn wij nog aan het onderhandelen met 3M.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Ik heb dan toch wel sterk de indruk dat het vooral spierballengerol was van 3M richting aandeelhouders of potentiële aandeelhouders. Het is op zich een goede zaak dat het minder ernstig is dan zij voorspiegelden. Ik denk dat het vooral voor de omwonenden wel een belangrijke stap was toen een stuk van die productie werd stilgelegd om er minstens voor te zorgen dat er niet nog meer vervuiling in de omgeving zou kunnen plaatsvinden. Ik denk dat we er ook alles aan moeten doen om minstens dat te voorkomen. Mijn vertrouwen dat 3M op een fatsoenlijke manier aan bedrijfsvoering doet, is echt nihil. Dat zal wel een gevoel zijn dat hier redelijk breed wordt gedeeld. Dan moet er dus naar de overheid worden gekeken. In de onderzoekscommissie is duidelijk gebleken dat daar in het verleden ook niet altijd een even goede opvolging was. Het lijkt me dus belangrijk dat we ook hier in het parlement vragen blijven stellen om ervoor te zorgen dat dat in de toekomst wel beter gebeurt.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Uw antwoord was redelijk gedetailleerd, en het zou kunnen dat ik het heb gemist, maar indertijd was er sprake van ongeveer een derde van de productie die werd stilgelegd. Hebt u er nu een zicht op hoeveel er nu procentueel opnieuw is opgestart? Is het nu nog steeds ongeveer een derde van de productie die stilligt, of is dat ondertussen significant minder? Ik kan immers natuurlijk moeilijk inschatten of de productieprocessen die ondertussen zijn vrijgegeven, grote hoeveelheden betreffen of niet. Ik weet niet of u daar meteen een zicht op hebt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, dank u wel voor uw antwoord. Als ik het goed heb begrepen, heb u aangegeven dat er al op 18 februari een eerste productielijn is heropgestart, en op 9 juni een tweede. De bewoners waren op 1 juni nog altijd in de veronderstelling dat die productie stillag. Het lijkt me niet echt een blijk van vertrouwen dat daar niet open over is gecommuniceerd. Dit is al een zeer moeilijke situatie. De omwonenden in Zwijndrecht zijn dermate wantrouwig geworden door alles wat zij de afgelopen jaren hebben meegemaakt. Als dan blijkt

dat er al op 18 februari een productieproces is heropgestart, hoe klein dat proces ook zou kunnen zijn, en er dus al een ontheffing is gegeven, dan lijkt het me toch wel belangrijk om daar open en transparant over te communiceren en daar ook de nodige uitleg bij te geven, want dit voedt het wantrouwen alleen maar. Minister, ik vraag u dus absoluut om dat bij elke stap in het vervolgproces zorgvuldig te doen.

Mijn tweede vraag gaat over de bijkomende aanvraag voor een spooruitbreiding voor die wagons om waterstoffluoride aan te voeren. De productie wordt nu geleidelijk aan weer opgestart. Dat betekent dat die basisgrondstof nodig zal zijn. Het was de bedoeling om nog meer te gaan produceren, waarvoor men dus nog meer grondstof nodig heeft. Men heeft daar een omgevingsvergunning voor nodig. Uiteraard is de sevesoregelgeving federaal, maar het is niet de federale overheid die die omgevingsvergunning moet verstrekken. Hebt u daar meer informatie over? Het is uiteraard de deputatie die een vergunning zou geven, maar als daar een uitspraak over moet worden gedaan, zult u daar dan vlot op ingaan of niet? Ook over dat proces zijn de omwonenden immers zeer ongerust. Ze vrezen namelijk dat er door de aanwezigheid van die grote hoeveelheden waterstoffluoride, dat zeer explosief is, veel grotere risico's zijn op dat terrein dan oorspronkelijk was geweten. Als men nu naar een uitbreiding gaat, dan wordt dat risico alleen maar groter.

Het lijkt me dus toch wel belangrijk dat de link wordt gemaakt tussen het heropstarten van die productie van PFAS en de aanvoer van explosieve grondstoffen. Hebt u een standpunt daarover? Wordt daarnaar gekeken, en hoe wordt daarnaar gekeken? Hoe wordt die verbinding gemaakt? Het lijkt me immers zeer belangrijk om dat ook meteen mee te nemen, ongeacht wie precies bevoegd is daarvoor.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Anaf, op dit moment ligt ongeveer een vierde stil.

Collega Schauvliege, ik vind dat u een punt hebt. 3M is snel naar Bloomberg gegaan, misschien bewust. Op 9 juni heeft Handhaving dat mondeling meegedeeld aan 3M. Dat had ons zelfs nog niet bereikt. Zij hebben heel snel gecommuniceerd, waarschijnlijk met reden, maar ik blijf er inderdaad bij dat de bevolking en de mensen daar in de buurt goed moeten worden geïnformeerd. Ik zal dat ook meenemen in de onderhandelingen die wij op dit moment voeren met 3M. Dat zal ook een belangrijk onderdeel moeten zijn. Ik kan nu nog niet gedetailleerd ingaan op de procedure die nu loopt, maar ik zal uw opmerkingen sowieso wel meenemen.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Ik wil de oproep van collega Schauvliege bijtreden. Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Ik denk dat het vertrouwen van de mensen in de omgeving in Zwijndrecht volledig weg is en dat dat stap voor stap zal moeten worden heropgebouwd. Dan is het inderdaad wel belangrijk dat zij op de hoogte worden gehouden van alle stappen die gebeuren, want anders zal daar heel snel opnieuw een wantrouwen ontstaan over zaken die achter de rug zouden gebeuren.

Voor het overige zal het zaak zijn om dit heel nauwgezet te blijven volgen met de diverse administraties die betrokken zijn.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega's, ik denk dat de getuigenissen van 3M in de PFOS-commissie bij ons allemaal nog heel vers in het geheugen liggen. We waren allemaal verbolgen door de arrogantie van het bedrijf, en het gebrek aan zorg voor de omwonenden, voor hun werknemers en voor de omgeving. Ik denk

dus dat we in deze kwestie niet voorzichtig genoeg kunnen zijn, dat we echt zeer wantrouwig moeten zijn ten aanzien van dat bedrijf en dat we er met zijn allen over moeten waken dat dit echt een andere kant opgaat. In dezen zijn de buurtbewoners ook een zeer essentiële schakel. We hebben hun vertrouwen nodig. Zij zijn ook onze ogen en oren als het gaat over wat daar allemaal gebeurt. Zij worden rechtstreeks geconfronteerd met het nalatige gedrag van 3M. Het lijkt me dus superbelangrijk om hen mee te nemen, om met hen samen te werken en samen met hen naar oplossingen te zoeken, en hun ook alle informatie ter beschikking te stellen die nodig is om dat traject mee af te leggen. Ik doe dus een oproep om dat zeker te doen en dat alles in alle transparantie te laten verlopen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Leo Pieters aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de verenigbaarheid van de geplande Vlaamse nationale parken en landschapsparken met de familiale landbouw in en rond die parkgebieden – 3361 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister, de realisatie van de beoogde Vlaamse nationale parken en landschapsparken heeft stilaan de finale fase bereikt. Op dit ogenblik is er volgens de website van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) een shortlist met zes geselecteerde kandidaten voor de titel van nationaal park, en dingen er volgens de website van de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) eveneens nog zes kandidaten mee voor de titel van landschapspark. Volgens de door het ANB en de VLM ter beschikking gestelde info dienen landschapsparken een oppervlakte van minimum 10.000 hectare te beslaan, en dient een nationaal park te bestaan uit een natuurkern die tot 10.000 hectare kan bedragen, met daarrond nog een zone voor omgevend landschap.

Binnen de zones waar deze nationale en landschapsparken in Vlaanderen zullen worden gerealiseerd, zijn er op dit ogenblik echter ook nog tal van Vlaamse familiale landbouwbedrijven actief. Dat zijn bedrijven waarvan een aantal nu reeds in hun voortbestaan worden bedreigd door de stikstofbeperkingen die de Vlaamse Regering oplegt, maar die mogelijkerwijze ook nog verdere beperkingen opgelegd zullen krijgen indien hun landbouwgronden en vestigingen binnen die parkcontouren terechtkomen. In het stikstofakkoord wordt gewerkt met de te behalen doelstelling in 2030. De einddoelstelling ligt echter in 2045, met nog eens dezelfde verlaging van waarden dan die te behalen in 2030. Dit heeft vanzelfsprekend ook gevolgen voor de landbouwbedrijven. Jonge boeren stoppen er liever mee, om dan hun gronden mogelijk te verpachten. Welke landbouwers willen nog investeren in de juridisch onzekere tijden van de komende 23 jaar?

Minister, kunt u verduidelijken welke toekomstperspectieven u nog kunt bieden aan de Vlaamse familiale landbouwbedrijven die binnen de contouren van een Vlaams nationaal park of van een Vlaamse landschapspark zullen terechtkomen? Kunt u verduidelijken in welke mate en op welke wijze u rekening zult houden met de aanwezigheid van Vlaamse familiale landbouwbedrijven bij de definitieve selectie van de Vlaamse nationale en landschapsparken? Kunt u verduidelijken op welke wijze de Vlaamse familiale bedrijven door u zullen worden gecompenseerd indien ze binnen de contouren van een Vlaams nationaal of landschapspark terechtkomen en hierdoor voor deze bedrijven door u geen verdere toekomstperspectieven kunnen worden geboden? Kunt u verduidelijken hoe er zal worden omgegaan met de zoekzones in de toekomst?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Collega Pieters, dank u. Ik heb het al heel vaak gezegd in de commissie, maar ik zal het nog eens herhalen: ik benadruk dat er geen bijkomende restricties verbonden zijn aan de erkenning als landschapspark of nationaal park die doorwerken in de vergunningverlening. Het is aan de lokale gebiedscoalities om in deze fase, via dialoog en samenwerking, vorm te geven aan hun ambities voor een gebied en te bepalen waar zij de focus willen leggen. Tegen eind mei 2023 verwacht ik van de kandidaten een masterplan en een operationeel plan waarin de gebiedscoalities hun visies en ambities weergeven. Daaruit moet blijken hoe ze invulling willen geven aan de Vlaamse doelstellingen. Voor de beoordelingskaders verwijs ik naar de oproepreglementen, die u ook terugvindt op de websites van VLM en ANB. De jury zal aan de hand van dat kader ieder plan beoordelen.

Ik wil ook aangeven dat er geen directe relatie bestaat tussen de zoekzones en de nationale of landschapsparken. De zoekzones vormen een deel van de toetszone bij de toepassing van de passende beoordeling in uitvoering van artikel 36ter, paragraaf 3, van het Natuurdecreet. Dit wordt beschreven in de omzendbrief over de passende beoordeling en de bijhorende praktische wegwijzers voor de verschillende milieudrukken. De voorlopige zoekzones zijn sinds 2015 in gebruik als hulpmiddel bij de vergunningverlening. Ik plan geen wijziging in deze werkwijze.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Dank u voor uw antwoord, minister, maar ik ben er niet veel wijzer uit geworden. U herhaalt wat u al eerder gezegd hebt. Ik had deze vraag niet gesteld om te vragen naar wat reeds bekend is.

U geeft niet aan hoe de beoordeling zal zijn in de omgeving van die parken, binnen het stikstofakkoord, of bedrijven er in de toekomst nadeel van zullen ondervinden, ja of nee. Daar is totaal geen antwoord op. Nochtans, in de omschrijvingen van het ANB of de VLM wordt wel duidelijk rekening gehouden met beperkingen van bijvoorbeeld nulbemestingen, van bijvoorbeeld reducties die gewoon eigen zijn aan de omgevingsvoorwaarden, die afhankelijk zijn van die parken.

U geeft gewoon geen antwoord, en dat is wel spijtig, want de landbouwbedrijven die daar gelegen zijn, zouden toch graag weten waar ze aan toe zijn. Nogmaals: het zal er niet beter op worden. We zijn er niet wijzer op geworden.

De vraag is duidelijk: zullen de bedrijven geïmpacteerd worden door die nationale parken, door die landschapsparken, omdat ze in de nabije omgeving liggen van die parken? Ik hoop dat daar toch een iets duidelijker beeld van komt.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Heel kort, collega Pieters: ik kan niet duidelijker zijn dan ik ben geweest. U weet dat de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) enkel toetst op Europees beschermde natuurgebieden, conform de Europese Habitatrichtlijn. De nationale parken hebben toch niets met stikstofbeleid of wat dan ook te maken? Ik snap eigenlijk niet waarom u het ene met het andere in verband brengt.

U weet ook dat het Nationaal Park Hoge Kempen, bij ons in Limburg, enorm succesvol is. Dat is ook van onderuit gegroeid, door verschillende actoren: natuur, landbouw en verschillende mensen die destijds ook in die coalitie zijn ingestapt. Het is eigenlijk ook een heel belangrijke economische hefboom voor onze provincie. Er komen 1,2 miljoen toeristen per jaar. We hebben 5000 directe en indirecte jobs gecreëerd. Ook qua omzet is dat gigantisch.

U bent daartegen, maar ik begrijp niet goed waarom u daartegen bent. Misschien moet u dat eens verduidelijken in uw antwoord, zodat ik goed weet wat eigenlijk het probleem is.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): U hebt me niet horen zeggen, minister, dat we tegen die landschapsparken zijn of dat we tegen die nationale parken zijn. We zijn wel voor een behoud van de landbouwsector rond die parken. En het is niet duidelijk of dat gegarandeerd wordt, ja of nee. Eigenlijk is onze vraag in dezen om te wachten met de beoordeling van die parken tot we een duidelijk stikstofbeleid hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de PFOS-vervuiling op Linkeroever en de timing van de Oosterweelwerken in Antwerpen
– 3388 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Gwenny De Vroe

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de Raad van State stelde in een arrest dat de werkwijze die gebruikt wordt op de Oosterweelwerken op de Linkerscheldeoever onwettig is. De Oosterweelwerken zorgen ervoor dat de PFOS-vervuiling (perfluoroctaansulfonaat) zich verder kan verspreiden, wat een bedreiging kan vormen voor mens en milieu. Dat kan volgens de Raad van State niet door de beugel, en dus moeten de werken stilgelegd worden.

Tijdens het actuadebat van 20 april stelde de regering dat er snel werk zal worden gemaakt van oplossingen, zodat grondverzet opnieuw mogelijk wordt. Dat zou volgens u dan moeten gebeuren via een aanpassing van het Bodemdecreet. Intussen zijn we twee maanden verder en ligt er nog geen concreet voorstel op tafel, althans geen waarvan wij weet hebben.

In de commissie Openbare Werken stelde minister Peeters dat er gestreefd wordt naar een oplossing tegen het zomerreces, zodat na het bouwverlof de werken aan de tunnel opnieuw kunnen starten. Minister Peeters gaf ook aan dat er gesprekken lopen met de betrokken gemeentebesturen en actiegroepen, en dat er infomomenten zijn naar de bewoners toe.

Uw collega-minister bevestigde ook dat hoe dan ook zal worden gekozen voor een grondige sanering. Dat betekent volgens mij dat er een volwaardig saneringsplan moet komen. Dat is trouwens ook de vraag van de milieuorganisaties en de actiegroepen. Tot nu toe bleef het gebied waarin de Oosterweelwerken gebeuren immers buiten beeld van het lopend beschrijvend bodemonderzoek.

Het is mij nog steeds een raadsel, minister, hoe in dit kader een aanpassing van het Bodemdecreet of van het Vlaams reglement betreffende de bodemsanering (VLAREBO) mogelijk is, zonder dat de regels voor grondverzet versoepeld zouden worden en er extra risico's gecreëerd worden voor mens en gezondheid.

Mijn vragen aan u, minister, zijn dan ook de volgende.

Is er al zicht op een oplossing voor de Oosterweelwerken op Linkeroever? Wat is het resultaat van het overleg met gemeentebesturen, bewoners en actiegroepen?

Kan PFAS-vervuiling (poly- en perfluoralkylstoffen) ook op andere locaties van de Oosterweelwerken, bijvoorbeeld op rechteroever, een probleem worden? Wanneer mogen we aangepaste normen verwachten? De opdrachthouder heeft al een voorstel gedaan. Wat is de timing van nieuwe normenkader?

Komt er een nieuwe regeling rond grondverzet? Wat zal er precies aangepast worden? Wanneer mogen we een nieuwe regeling rond het grondverzet verwachten? Zal in deze nieuwe regeling de bescherming van mens en milieu onverkort blijven gelden? Komt er een grondige sanering, waarbij de aansprakelijkheid van 3M ook 100 procent verzekerd blijft? Hoever staat u met de onderhandelingen met 3M? Stuurt u aan op een minnelijke schikking, of zult u de sanering en de saneringskosten kunnen afdwingen? Als gekozen wordt voor zo een grondige sanering, is het dan realistisch dat de werken aan de Oosterweeltunnel na het bouwverlof opnieuw kunnen beginnen?

Dank u voor uw antwoord.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Dank u, collega. We werken inderdaad aan een oplossing met betrekking tot de verduidelijking van de bestaande grondverzetsregeling, zonder het standstillbeginsel in het gedrang te brengen. Zowel vanuit de grondsector als vanuit de gemeente Zwijndrecht kwamen er vragen. De bedoeling is dat de grondverzetsregeling toepasbaar en rechtszeker blijft zonder de bescherming van mens en milieu in gevaar te brengen. De gesprekken verlopen uiteraard vertrouwelijk, dus u begrijpt dat ik niet te veel kan ingaan op het verloop en de inhoud ervan.

De PFAS-vervuiling wordt in kaart gebracht voor alle delen van de Oosterweelwerf en wordt waar nodig aangepakt in lijn met de geldende procedures en wetgeving. Lantis zal dus ook op rechteroever moeten laten nagaan of de uitgegraven gronden hergebruikt kunnen worden, dan wel verwijderd moeten worden.

Het tijdelijk handelingskader is gepubliceerd in het tweede rapport van de opdrachthouder. De ontwerp bodemsaneringsnormen werden overgenomen in de OVAM-procedures (Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij) voor bodemsaneringsdeskundigen. Er wordt momenteel bekeken op welke wijze en middels welke procedure bodemsanerings- en grondverzetsnormen moeten worden vastgelegd. Hierbij moet wel rekening gehouden worden dat er mogelijk een plan-milieueffectrapport (plan-MER) moet worden opgemaakt, en dat zulke normen niet van vandaag op morgen kunnen worden ingevoerd.

Er zijn momenteel geen aanpassingen van de uitgangspunten of krachtlijnen van de grondverzetsregeling in het vooruitzicht. In het licht van de arresten uiterst dringende noodzakelijkheid (UDN) bij de conformverklaring van de technische verslagen voor de grondwerken Linkeroever en Scheldetunnel wordt wel een verduidelijking voorzien voor het begrip kadastrale werkzone. Het tijdelijke handelingskader, zoals voorgesteld in het tweede rapport van de opdrachthouder, bevat een kader voor grondverzet van PFAS-houdende gronden. Hierin zijn de waarden voor vrij gebruik van grond opgenomen en wordt een risicogebaseerde aanpak van bouwkundig bodemgebruik voorgesteld. Die 3-3-8-norm betekent dat grond vrij kan worden gebruikt als de concentratie minder bedraagt dan 80 procent van de laagste bodemsaneringsnorm, uitgaande van het voorzorgsbeginsel. Deze regeling verzekert een maximale bescherming voor milieu en gezondheid.

Op grond van het Bodemdecreet moet de vervuiler immers altijd voor de volledige sanering instaan, los van ene of gene overeenkomst met die vervuiler. 3M trekt in dezen haar saneringsplicht overigens ook niet in twijfel.

Bovendien weet u – want u hebt er een openbaarheidsverzoek over gesteld – dat 3M op 30 maart al eenzijdig 150 miljoen euro heeft vrijgemaakt voor de sanering eerste fase van haar site te Zwijndrecht en de wijde omgeving. De financiële middelen voor een grondige sanering van de site van 3M en omgeving staan vandaag niet ter discussie.

Praktisch worden nu de voorbereidingen getroffen om dit jaar nog de spreekwoordelijke schop in de grond te steken. Zoals ik eerder heb gezegd zal tegen 1 juli een eerste bodemsaneringsproject (BSP) ingediend moeten worden. Voor de ruimere omgeving besliste de OVAM dat 3M tegen eind dit jaar een gefaseerd bodemsaneringsproject moet opstellen en indienen bij de OVAM.

U weet dat collega Peeters al geantwoord heeft op uw vraag over Oosterweel en het bouwverlof. Zij is ook bevoegd voor Mobiliteit en Openbare Werken, natuurlijk.

Daarnaast begrijp ik ook niet waarom de werken aan de Oosterweeltunnel niet zouden kunnen doorgaan, op voorwaarde dat die grondwerken een eventuele bodemsanering niet hinderen en geen effectieve en daadwerkelijke bijkomende verspreiding van de PFAS-verontreiniging veroorzaken. Dat kan. Er is geen probleem, denk ik, op dat gebied. Wel streven we ernaar om de Oosterweelwerken te laten herstarten in overeenstemming met de gemeente Zwijndrecht, de buurtbewoners en de actiecomités.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u geeft aan dat u een verduidelijking zult opmaken van de kadastrale werkzone. Ik veronderstel dan dat daar een aanpassing van het decreet moet voor gebeuren. Op welke manier zal dat gebeuren? Wanneer zal die verduidelijking precies voorliggen?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhal Demir: Ik ben ermee bezig, collega Schauvliege. Gelieve me toe te laten om daar in de luwte aan te werken.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, u bent ermee bezig. Ik kan aannemen dat u daarmee bezig bent. Ik denk dat iedereen die met die grondverzetregeling en met de uitspraak van de Raad van State geconfronteerd is, ermee bezig zou moeten zijn. Mijn vraag was natuurlijk wel onder welke vorm we dat hier in dit parlement gaan zien. Want het is natuurlijk wel een zeer essentieel onderdeel van de oplossing.

We hadden dus graag vernomen welke stappen juridisch gezien nodig zijn om die aanpassing te doen. Maar ik begrijp dat u daar precies geen duidelijk antwoord op kunt of wilt geven. We zullen dat met de nodige argwaan en zorgvuldigheid opvolgen, want natuurlijk ligt daar wel de clou van de zaak. Hoe zal die kadastrale werkzone worden aangepast? Dat is net wat ervoor zorgt dat er een mogelijke verspreiding kan gebeuren, en dus een aantasting van de gezondheid van de mensen en de omgeving. Ik denk dus dat we daar binnenkort mogelijk een initiatief zullen rond zien, waar we dan over kunnen debatteren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.